

Izhaja vsak četrtek
UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34100 Trst, ul. Valdirivo 36/1,
telefon 60824. Pošt. pred. (ca-
sella postale) Trst 431. Poštni
čkovni račun Trst, 11/6464
Poštnina plačana v gotovini
T E D N I K

NOVI LIST

Posamezna številka 300 lir
N A R O Č N I N A
četrletna lir 2.500 - polletna lir
5.000 - letna 10.000 — Za ino-
zemstvo: letna naročnina lir
12.000 - Oglasi po dogovoru -
Sped. in abb. post. I gr. 70%
S E T T I M A N A L E

ŠT. 1274

TRST, ČETRTEK 15. MAJA 1980

LET. XXX.

Primer, ki kaže na globlje korenine zla

Prav gotovo ni nekaj vsakdanjega, če sodna oblast odredi, naj se odvede v zapor namestnik šefa Informacijske službe za demokratsko varnost v državi, ki je v Italiji, kot znano, ena izmed treh temeljnih obveščevalnih služb in je neposredno odvisna od notranjega ministrstva. To se je pripetilo v torek, 13. t. m., v Rimu, ko je namestnik tamkajšnjega glavnega republiškega prokuratorja po večurnem zaslišanju izdal nalog, naj se odpelje v zapor kvestor dr. Silvano Russomanno, ki je namestnik šefa omenjene informacijske službe, karabinjerskega generala Grassinija. Dr. Russomanno je obtožen, da je časnikarju rimskega dnevnika »Messaggero« Fabiu Ismanu izročil prepis zapisnika z zaslišanju »skesanega« rdečega brigadista Patrizia Pecija, ki je s svojimi dosedanjimi izpovedmi omogočil, da so varnostne sile zadale nekaj hudih udarcev terorističnim organizacijam v državi. Dnevnik »Messaggero« je besedilo zapisnika tudi objavil, zaradi česar je sodna oblast pred dnevi odredila aretacijo že omenjenega časnikarja, ki v zaporu čaka na sodno obravnavo, češ da je odgovoren za širjenje uradnih tajnosti, oziroma spisov, ki se tičejo še neizčrpanega sodnega postopka. Zaradi enakih obtožb se bo moral prav gotovo zdaj zagovarjati tudi namestnik šefa obveščevalne službe.

Ceprav se nikakor ne moremo strinjati z ravnanjem omenjenega časnikarja in njegovega glavnega urednika, ki sta z objavo zapisnika z zaslišanju rdečega brigadista Pecija dokazala, da jima je pri srcu predvsem lov za senzacijami in s tem v zvezi seveda število prodanih izvodov lista, menimo, da se časnikarjevo obnašanje in ravnanje še zdaleč ne moreta primerjati s tem, kar je zagrešil tako visok policijski funkcionar, od čigar dela je ali bi vsaj moral biti v precejšnji meri odvisen uspeh boja proti terorizmu v državi. Glede na dejstvo, da so v enem najpomembnejših oddelkov notranjega ministrstva odkrili visokega funkcionarja, ki si v najbolj kočljivem trenutku boja zopet teroriste, katerih žrtve so v prvi vrsti agenti javne varnosti, to je njegovi kolegi, ne pomišlja izdajati uradnih tajnosti in s tem morda usodno vplivati na potek policijskih in sodnih akcij proti trenutno najnevarnejšim sovražnikom demokracije in omikanega sožitja v državi, kot so rdeče brigade in druge sorodne zločin-

(nadaljevanje na 3. strani)

Biti sam v nesreči

Na svojih prvih straneh prinašajo dnevnik dolge članke in reportaže o mogočnih sindikalnih ali drugih organiziranih manifestacijah in bojih močnih družbenih skupin za večje plače in druge izboljšave življenja. Na zadnjih straneh pa najdemo vsak dan vesti o pretresljivih tragedijah osamljenih ljudi. Dogaja se, da kdo dobesedno umre od lakote, celo mlad človek, ki ni hotel ali ni znal prosjačiti, še več pa seveda od let onemoglih ali kako drugače nemočnih starcev. Samomor napravijo zapuščene ženske z otroki, katerim nihče ne pomaga, ker se v »družbi blaginje« nihče ne čuti obvezanega k temu. Pred kratkim so slučajno odkrili dva od lakote in zanemarjenosti umirajoča otroka. Eden je umrl, drugega so še lahko rešili, kot upajo. Nihče v njegovi okolici ni posegel vmes, ko je bil še čas, da bi rešili oba. Te dni smo lahko brali, da sta dva človeka, zakonca, umorila 13-letno deklico, ki je morala služiti pri njima na posestvu in varovati živino. Jutri bomo brali o kaki novi tragediji takih osamljenih človeških bitij, za katera se ne briga noben sindikat in niti nobena oblast, niti nobeno društvo »za varstvo živali«.

To niso posamezne tragedije, vsak dan ena; ne, vsak dan se zgodi mnogo takih tragedij, medtem ko nam zatrjujejo, da v Italiji in seveda tudi v drugih evropskih državah nikomur več ni treba umreti od lakote, in ko nas hočejo prepričati, da ni nihče več zapuščen, osamljen, pozabljen od družbe. Toda najbrž ni družbe oziroma družave, kjer ne bi bilo tudi danes ljudi v hudi, v smrtni stiski — celo lačnih in mučenih osamljenih ljudi, pa tudi takih, ki včasih cele dni sami umirajo v svojem stanovanju, ko se jim zgodi nesreča ali jih zadene kap. Mnogi zblaznijo od osamljenosti sredi velikega modernega mesta. Mnogi dolge mesece nimajo možnosti, da bi s kom spregovorili nekaj besed, in se morajo pogovarjati sami s seboj, da lahko slišijo svoj glas.

Mnogi otroci imajo sadistične starše ali take, ki čutijo do svojih otrok samo sovražstvo, in jih zato mučijo na vse mogoče telesne in duševne načine. Otroci si ne znajo pomagati in ne znajo tega razodeti drugim. Ljudje v njihovi bližini, celo v sosednem stanovanju, pa so do tega brezbrizni.

dalje na 2 strani ■

Stranke so predložile kandidatne liste

V sredo, 14. t. m., je potekel rok za vlaganje kandidatnih list, ki bodo sodelovale pri junijskih upravnih volitvah.

Za tržaški pokrajinski svet se je predstavilo 10 političnih skupin v tem vrstnem redu: komunistična partija, socialno gibanje - nacionalna desnica, republikanska stranka, socialnodemokratska stranka, Lista za Trst, liberalna stranka, Gibanje za neodvisnost, socialistična stranka, Slovenska skupnost in Krščanska demokracija. V tržaški pokrajini bodo tudi občinske volitve v podeželskih občinah. V Miljah so predložili naslednje liste: Lista Frausin, Lista za Milje, socialno gibanje - nacionalna desnica, socialistična stranka, republikanska stranka, socialnodemokratska stranka in Krščanska demokracija. V Dolini so predložili naslednje liste: Komunistična partija, republikanska stranka, liberalna stranka, socialnodemokratska stranka, Slovenska skupnost, socialistična stranka in Krščanska demokracija. V zgoniški občini so predložili 5 kandidatnih list, in sicer pripadniki Napredne liste, socialnih demokratov, liberalcev, krščanskih demokratov in Slovenske skupnosti. Na Repentabru bo nastopilo četvero skupin: Napredna lista,

socialni demokrati, liberalci in Slovenska skupnost. Za devinsko-nabrežinski občinski svet pa se poteguje 9 političnih skupin: komunisti, Slovenska skupnost, Lista za Devin - Nabrežino, misovci, socialisti, republikanci, liberalci, socialni demokrati in Krščanska demokracija.

Na Goriškem ne bo pokrajinskih volitev, pač pa bodo občinske volitve tako v Gorici kot v številnih okoliških občinah. Za goriški občinski svet nastopa 8 strank in sicer: komunisti, socialni demokrati, republikanci, Slovenska skupnost, misovci, Krščanska demokracija, socialisti in liberalci. V treh slovenskih občinah sodelujeta povsod samo po dve listi. V Sovodnjah in Doberdolu so najprej predložili listi občinske enotnosti, za tem pa kandidatni listi Slovenske skupnosti. V Števerjanu je bila najprej predložena lista Slovenske skupnosti, nato pa lista občinske enotnosti.

V Furlaniji - Julijski krajini bodo volitve za tri nove pokrajinske svete in sicer v Trstu, Vidmu in Pordenonu, za 191 novih občinskih svetov, in sicer za 5 v tržaški pokrajini, za 20 na Goriškem, za 127 v videmski pokrajini ter 39 v pordenonski pokrajini.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 18. maja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rujanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Velika gala predstava«. 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasba po željah; 15.00 — »Okuole ognjišča — pred studentem, snopič prafc an muzike naših judij«. Sport in glasba ter neposredni prenosi; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 19. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Socialna problematika; 12.00 Glasbeni trenutek doma in drugod; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Zdaj pa zapojmo!«; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Mihail Solohov; »Tih Don«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Mi in glasba: violinist Črtomir Šiškovič in pianist Cornelius Frowein; — Glasbeni drobiž — Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 20. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Goriška podoba; dokumentarna oddaja o mestu in ljudeh v preteklosti; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 12.00 Kulturni dogodki in Četrtekova srečanja; 13.00 Poročila. 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odraslim prepovedano!; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Črtomir Šiškovič in pianist Cornelius Frowein; — Socialna tematika v srednjeevropski dramatik; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 21. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Umetnost dobre kuhinje; 12.00 »Pod Matajurjan«, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Pesem mladih 1980; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Mihail Solohov — »Tih Don«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci; — Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 22. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Človek v sodobni družbi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Naša pristna vina kje in kako; 12.00 Mikrofoni v razredu; 12.30 Jugoslovanski pevci; 12.45 Deželna volilna tribuna; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Tomi na obisku«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; — Okuole ognjišča — pred studentem, snopič prafc an muzike naših judij; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Skladbe slovenskih avtorjev; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 23. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Osebna vozila danes; 12.00 Na goriškem valu; 12.45 Deželna volilna tribuna; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence: »Kje je napaka; 14.30 Roman v nadaljevanjih — Mihail Solohov; »Tih Don«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; — Poslušajmo film; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 24. maja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Čoln — šport in razvedrilo; 12.00 Näs anu zutrā — danes in jutri«; oddaja o Reziji; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroško okence; 14.30 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Slovenski zbori na ploščah; — Na goriškem valu; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Biti sam v nesreči

■ nadaljevanje s 1. strani

Nočejo se vtikati v »tuje zadeve«, nočejo si nakopati sitnosti, pričevanja pred oblastmi in morebitne zamere ali celo maščevanja. Zato pustijo, da gredo stvari svojo pot brez njih.

Ni mogoče tajiti, da so se življenjske razmere v zadnjih desetletjih za mnoge izboljšale, celo zelo izboljšale. Toda le za tiste, ki so vključeni v organizirano armado protestirajočih, korakajočih, nosečih transparente, kričečih parole in zahteve, tistih, ki vihtijo pesti, ki stavkajo, ki se opirajo na moč števila, na politično moč svoje stranke. Ne pa za tiste, ki so sami, osamljeni, pozabljeni ali katerih nihče ne vzame na znanje, ki nikomur ne vzbudijo zanimanja; ker sploh niso zanimivi; ker niso del marširajoče in demonstrirajoče množice, ker še sploh ne znajo hoditi ali ker že ne morejo več hoditi: kronično bolni, slaboumni, pohabljeni, invalidni, taki, ki niti neposredno niti posredno ne znajo in ne morejo izvajati pritiska.

Mogoče ni bil kak človek, ki se znajde osamljen, še nikdar v človeški zgodovini tako nesrečen in osamljen, kot je danes. V vseh dobah so bili nesrečniki množica, bilo je slišati njihov glas, zanje so se zanimali cerkveni redovi in njihovi samostani, ščitila jih je Cerkev, ni jih bilo sram priti s skledico v roki po hrano na klostersko »porto« in se družiti z drugimi nesrečniki. Danes se nesrečnik sramuje svoje nesreče, tudi sam si jo pripisuje kot neko krivdo, ker je izjema ob nešteti, ki so zdravi in močni in bogati ali vsaj spsobni, da si pridobijo vedno več in več. Ni več cerkvenih redov, ki bi se pečali z nesrečnimi, ali vsaj skoro ne več. Po logiki in računih potrošniške družbe ne bi smelo biti več revnih in nesrečnih. Če so, je to v nasprotju s predstavo o srečni potrošniški družbi, s predstavo in modelom vedno bolj popolne družbe. Zato so v taki družbi in po taki logiki nesrečni ljudje nesmisel in so tako tudi obravnavani. Oblasti jih mnogokje niti ne priznajo. Policija na Sar-

diniji npr. ni priznala, da sta nekje na njenem območju nesrečna dvojčka, ki sta umirala od sestradanosti in nesnage in kateri ma se je srce od lakote skrčilo na eno tretjino. Za policijo, ki bi se bila morala, po anonimni prijavi, pozanimati za primer, kaj takega kratkomalo ni bilo mogoče, in tako je tudi zapisala v zapisnik, da sta otroka »dobro negovana«. Mati Terezija ima svoj smisel v Indiji, toda po prepričanju potrošniške družbe ni več potrebna v Evropi. Tu nesrečnih ne priznamo, tu so nekaj abnormalnega, državni poglavar se lahko razneži zaradi Vietnamcev ali Afričanov, a ne zaradi nesrečnih v lastni državi, saj so — če sploh obstajajo — sramota in nesmisel v razviti državi z razvitim socializmom in vlado demokracije ter močnimi sindikati, ki baje vodijo skrb o vseh izkoriščanih.

Če bi molčala tudi človeška vest, bi bilo vse v redu, stvar bi bila samo v tem, da bi črtali nesrečnike iz statistik. Toda tudi potrošniška družba ne more povsem ignorirati nesrečnih. Sanje o popolni družbi, v katerih ne bo nesrečnih in ki nas bo odvezala dolžnosti človeške vzajemnosti, sočutja in pomoči, so še vedno samo sanje in bodo take ostale.

—o—

PRIMER, KI KAŽE NA GLOBLJE KORENINE ZLA

■ nadaljevanje s 1. strani

ske tolpe, se tudi najpreprostejši človek lahko upravičeno vpraša, v čigavih rokah je pravzaprav današnja italijanska družba in ali niso morda taki in podobni primeri krivi, da se je v določeni plasti italijanske družbe skotilo in se nato razpaslo tisto zlo, ki mu pravimo nasilje, prevratništvo, terorizem.

Za odpravo tega zla bi bilo po našem potrebno najprej narediti red na ključnih državnih položajih, odstraniti nepošteno in brezvestne ljudi in na njihova mesta postaviti predvsem poštenjake.

Izlet in počastitev Titovega lika

Sekcija Slovenske skupnosti za občino Devin Nabrežina je v soboto, 10. t.m., priredila dvodnevni izlet v hrvaško Zagorje. Glavna cilja tega spomladanskega izleta sta bila Gornja Stubica in Kumrovec. Za izlet, ki je bil določen že pred časom, se je prijavilo veliko številno ljudi, tako da so morali organizatorji nekatere prijavitelje žal odkloniti, ker v avtobusu ni bilo več prostora.

Avtobus je izletnike v soboto proti večeru pripeljal v znani, pred kratkim preurejeni grad Mokrice na Dolenskem, kjer so si izletniki ogledali okolje, ki je v tem spomladanskem času zares čudovito. Večer je potekal v zelo prijetnem razpoloženju in tudi postrežba ter prenočišče sta bili odlični. V nedeljo zjutraj so se izletniki odpeljali proti Gornji Stubici, kjer so pred 7 leti odkrili monumentalen spomenik voditelju kmečkih uporov Matiji Gub-

cu. Ogledali so si tudi muzej kmečkih uporov. Spomenik je ob 400-letnici Velikega kmečkega punta odkril predsednik Tito.

Naslednji cilj spomladanskega izleta je bil Kumrovec, rojstni kraj predsednika Tita. Slučaj je nanese, da so izletniki iz devinsko-nabrežinske občine obiskali ta kraj, ko je poteklo natančno teden dni od smrti jugoslovanskega voditelja. Pred spomenikom, ki stoji v neposredni bližini Titove rojstne hiše, je bila krajša komemoracija. O liku in delu predsednika Tita je spregovoril Bojan Brezigar. Nadja Malalan in Mirko Radovič sta nato položila vence k spomeniku, s čimer je sekcija Slovenske skupnosti za občino Devin Nabrežina tudi počastila spomin maršala Tita.

Izletniki iz devinsko-nabrežinske občine so bili torej prva večja skupina Slovencev iz (nadaljevanje na 3. strani)

PROSTOR MLADIH

Sedma številka skavtskega mesečnika »Jambor«

Nova, sedma številka skavtskega glasila »Jambor« se začneja s člankom »Zanimiva knjiga«, ki ga je napisal Beli Jastreb. V članku predstavlja novo knjigo »Andar sul Carso«, ki so jo izdali pred kratkim tržaški skavti organizacije Agesci. »Njen namen je pomagati skavtom in ljubiteljem narave nasploh pri spoznavanju Krasa. V knjigi je podrobno opisana 10 km dolga pot, ki se vije od Miramara na Prosek, od tu mimo Gabrovca in Saleža do Koludrovice«, piše Beli Jastreb in knjigo zelo pohvali zaradi njene jasnosti in natančnosti. Med drugim knjiga odlično pomaga pri prepoznavanju rastlin, ki jih je mogoče odkriti ob tisti poti. Rastline so našteje po abecednem redu in pri vsaki je kratek opis, ki nam pomaga pri prepoznavanju. Seveda je omenjena knjiga tako lahko odlično pomagalo tudi drugim in ne samo skavtom, čeprav je namenjena, kot že rečeno, predvsem tem.

Sledi članek o glasbi, iz Sodjeve knjige »Lepo je biti mlad« pa je ponatisnjen kratek odlomek o modi in o pretiravanju v njej. Skavtinja Rožmarin razpravlja o šolskem življenju na Tržaškem in pri tem tudi pokritizira tisto v šolskem sistemu, kar ni dobro. Predvsem pa svetuje dijakom, naj se pred vpisom na kako višjo srednjo šolo dobro pogovorijo s kom, ki se spozna na šolstvo, da si bodo tako res izbrali šolo, ki jim odgovarja.

Krotki Bivol poroča o obisku nekega irskega skavta v Trstu pri slovenskih skavtih. Članek vsebuje tudi razne zanimive informacije o napredovanju skavtizma po svetu. Gibčni Jelen pa piše o treh pohodih na Mangart in se spominja tudi ponesrečenega skavtskega tovariša Petra.

Poleg skavtskih novic — namreč o življenju slovenske skavtske organizacije na Tržaškem — najdemo v tej številki še daljši članek o prijateljstvu, kar je za mlade seveda vedno aktualno in vabljivo, rubriko o branju in koroških skavtih, kramljanje Štiriperesne Deteljice o skavtskem sestanku, misli Krotkega Bivola o šolskih taborih za skavtske voditelje, objavljena je tudi temeljitev za podelitev nagrade iz Sklada Dušana Černeteta skavtski organizaciji in na

koncu najdemo še poročilo o letošnjem jurjevanju v Repnu in dvoje dopisov. Ne manjka niti križanka. Ob vedri, nevsiljivo vzgojni in zanimivi vsebini tega skavtskega lista si človek zaželi, da bi šlo čim več mladih skozi skavtsko organizacijo in doživljalo v njej lepo mladost. Potem gotovo ne bi bilo toliko nesrečnih med mladimi, toliko iztirjenih, žrtev mamil in drugega zla, ki grozi mladini.

Nada Pertot

Od antike do danes

Ko človek vzame v roke kako delo s podobnim naslovom, pričakuje navadno precej več, kot pa v njem najde. Ob prelistavanju te knjige, ki naj bi bila »samo« slovensko berilo za višje srednje šole v izdaji deželnega šolskega urada v Trstu (1979), pa se ti prigodi ravno nasprotno. V njej najdeš več, kot si se bil nadejal.

Domača in svetovna književnost se nam iz tega dela razodeva v drugačni, mnogo resničnejši podobi, kot smo si jo navadno vajeni predstavljati iz šole, iz poenostavljenih šolskih modelov. Pokaže se nam ne samo kot odraz človekovega življenja, doživljanja in čutenja ter družbenega dogajanja skozi stoletja, temveč tudi kot gibalno človekovega duha oziroma njegove miselne razgibanosti skozi zgodovino.

Sestavljalca tega obsežnega književnega pregleda, kot ga doslej verjetno še ni bilo na slovenskem knjižnem trgu, dokazuje s svojim izborom ne samo to, da je odlična poznavalka književnikov vseh časov, kar bi bilo samo po sebi lahko tudi nekaj mehničnega, načitanega, pač pa tudi to, da zna dojemati problematiko književnosti oziroma književne ustvarjalnosti v vsej njeni globini. Zakaj le v tem primeru ji je lahko uspelo prikazati slovenskemu dijaku in slovenskemu bralcu na tistih 620 straneh duha in bistvo književnega ustvarjanja skozi čase zgodovine.

Treba je pač biti v tej stroki povsem doma, da kdo predstavi skladno v isti skupini odlomke iz spisov grškega Homerja, Sofokleja, pa Platona ob hebrejskih osebnostih Davida in Salomona do krščanskih sv. Pavla in sv. Mateja, katerim lahko

IZLET IN POČASTITEV TITOVEGA LIKA

■ nadaljevanje z 2. strani

Italije, ki so se poklonili spominu pravkar umrlega jugoslovanskega voditelja v njegovem rojstnem kraju.

Izlet je odlično uspel in udeleženci so bili hvaležni organizatorjem, ki so omogočili, da so spoznavali nove kraje v Jugoslaviji.

—O—

DSI v Trstu

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu se bo 19. maja poklonilo spominu svojega dolgoletnega člana in odbornika dr. Boga Senčarja. Zatem bo o svojem nedavnem obisku pri rojakih v Argentini govoril Jože Jurak. Začetek ob 20.30.

sledijo italijanski Alighieri, avstrijski Rilke, španski Cervantes, angleški Shakespeare, francoski Molière, nemški Goethe, ruska Puškin in Dostojevski, francoski Hugo, nemška Mann ter Brecht, med toliko drugimi, katerih venec sklepa naš Cankar.

Idejna nepristranskost in izbor, pri katerem je merilo zgolj književno, se nam razodeva tudi pri naslednjem vencu imen z odlomki slovenskih književnih ustvarjalcev. Tu se zvrstijo imena, ki so nam znana že iz slovenske šole kot Prešeren, Cankar, Kosmač, Zupančič, Kosovel ter drugi. Ob njih novejša, kot so npr. Edvard Kocbek ali Boris Pahor ter Alojz Rebula in Janko Messner in Vinko Beličič, pa tudi Ljubka Sorli s svojo domačnostno idilo ali Marija Mijot z narečnimi oblikami, pa Lavo Čermelj z opisi iz tragičnih časov Primorske pod fašizmom ali Radoslava Premrl z doživetimi spomini na brata partizana, pa Milko Matičetov s folklornimi zapisi; kot tudi Irena Zerjal ter Tone Kuntner, vsak od svojega konca slovenskega prostora. Da je slovenski duhovni svet ne le doma, temveč tudi na drugih celinah, nam priča tudi odlomek iz spisov Rude Jurčeca, umrlega pred kakim letom v Argentini; spomini Franceta Kurinčiča, prav tako iz argentinskega zdomstva, pa Johna Blatnika iz severnoameriškega. Slovenski duhovni svet nima omejenih meja. Pogrešali bi mogoče še ime Pribac iz Avstralije, pa Avgust Pavel iz Madžarske.

Sestavljalca posveti potrebno pozornost tudi gorniškim spisom Julija Kugyja, ki je sicer pisal v nemščini, a je bil sin slovenske matere in pomemben očeta, kar pomeni, da je zrasel iz slovenskega duhovnega humusa. Ob njem prav tako pogrešamo ime koroškega pisatelja Perkoniga, čigar razmere so bile podobne.

V tretjem vencu sledijo imena sodobnikov oziroma novejših piscev, kot so Turgenjev, Lermontov, indijski Tagore, čilenski Neruda, pa Solženicin, Miško Kranjec, Marx, Engels, Janez XXIII., Bogdan Pogačnik ter hrvaški Gustav Krklec.

Nada Pertot nam s svojim delom na vsak način odpira sodobnejša gledanja na književnost, kot pa smo jih bili pri nas doslej vajeni: književnost v njenem funkcionalnem pomenu, kot izrazno sredstvo človekovega duha in ne kot leposlovje samo; književnost brez ideoloških pristranosti, elitnostnih meril in še kakih zastarelih mo-

(s. j.)

(Dalje na 7. strani)

Delovanje Mladinske komisije SSK

Dne 8. maja se je sestala Mladinska komisija Slovenske skupnosti v Trstu, in sicer na prvo sejo po umestitvi novega pokrajinskega sveta SSK. Na seji so člani komisije kooptirali tiste mladince, ki niso člani strankinega sveta. Nato so se razgovorili o bodočem delovanju ter so potrdili za predsednika Iva Fevnikarja, medtem ko so za tajnico določili Silvijo Kalin.

Člani Mladinske komisije so se na začetku seje spomnili umrlega predsednika Jugoslavije Tita. Pogovorili so se o njegovi vlogi ter o položaju v Jugoslaviji ter po svetu v trenutku, ko je Tito preminil. Ob tem so poudarili njegove

zasluge za mirno sožitje ter še posebej za pravilno reševanje manjšinskih vprašanj.

Člani Mladinske komisije so ob tem obsodili sramotilne lepake, ki so jih nalepili v Gorici in v Trstu misovski predstavniki. Ni bilo namreč slišati, da bi oblast kaj nastopila proti odgovornim, medtem ko je zelo strogo nastopila proti tržaškim slovenskim mladincem, ki so nalepili spominske lepake o Titu izven dovoljenih mest.

V nadaljevanju seje so mladinski predstavniki Slovenske skupnosti razpravljali o delu med volilno kampanjo ter o nekaterih vabilih, ki jih je komisija prejela v zadnjem času.

Jurjevanje tržaških skavtov in skavtinj

Jurjevanje je gotovo zelo važen trenutek v skavtskem delovnem letu. To je praznik, ko stopijo v organizacijo novi člani, starejši pa ob tej priložnosti ponovijo svoje obljube. Ker je število skavtov precej visoko, smo tudi letos, kot že vrsto let, razdelili jurjevanje po starostnem kriteriju. Tako so imeli svoj praznik obljub najprej volčiči in veverice, in sicer v petek, 25. aprila, v nedeljo, 27. aprila, pa še ostali člani naše organizacije.

Res je to časovno mogoče že nekoliko daleč, a se mi zdi prav, da nekaj poročam o obeh jurjevanjih.

Jurjevanje volčičev in veveric je bilo v kraški dolinici nad Repnom. Najmanjši v naši organizaciji so se torej po zboru v Repnu počasi odpravili na travnik, kjer je bilo jurjevanje. Do sv. maše so se nekoliko razigrali po skupinicah, ko pa je prišel g. Gerdol, so se vsi zbrali okoli oltarja in sledili službi božji. Po maši so bile obljube. V krdelo je pristopilo kar 49 veveric in volčičev, kar je relativno zelo veliko število. Vasi, od koder so naši novi bratje in sestre, so: Opčine, Mačkolje, Nabrežina, Sv. Jakob, Sv. Ivan, Kontovel, Sv. Križ, Mavhinje, Škedenj. Največ pristopov je bilo v opensko skupino, se pravi 8 veveric in 8 volčičev. Starejši smo zelo veseli tega porasta najmlajših članov v organizaciji. Saj smo vedno poudarjali pomen tega, da začne skavt oz. skavtinja svoje delovanje in življenje v organizaciji že v krdelu, se pravi kot volčič ali veverica, ker se edino tako lahko popolnoma in najlaže vživi v skavtsko življenje in bo kar največ odnesel od tega, da je zrasel v organizaciji.

Popoldne so bile na vrsti razne igre in tekmovanje z zmaji, ki so jih skupine same izdelale. Prvo mesto je dosegel openski Kitajec, ki je bil res hudomušno, a zelo spretno narejen. Drugo mesto pa je dosegel zmaj Panterjev iz Nabrežine. Seveda se je tudi to jurjevanje končalo ob tabornem ognju, ki pa ni mogel izgoreti do konca, ker se je pač vlila pomladanska ploha, ki je naše volčiče in veverice zapodila domov.

Tudi jurjevanje ostalih skavtov in skavtinj bi moralo biti na prostoru, kjer so imeli jurjevanje volčiči in veverice. Toda vreme nam ni bilo naklonjeno, saj je ves dan deževalo. Tako smo imeli jurjevanje na Taboru. Naj povemo, da je slabo vreme prekrižalo načrte tudi vodu izvidnikov od Sv.

Ivana, ki so prespali noč od sobote na nedeljo pod šotori v Repnu. Pripravili so tudi nekaj zgradb, ki bi imenitno olepšale prostor jurjevanja. Torej, zaradi vremena smo se zbrali na Taboru. Tu je g. Bedenčič ob 11. uri daroval skavtsko sveto mašo, med katero smo peli nabožne pesmi ob spremljavi kitar. Med pridigo je poudaril misel o naši poklicanosti, da povsod pričamo s svojim življenjem in delom o naši veri v Kristusa.

Kljub vremenu se je na jurjevanju zbralo precejšnje število članov in članic. Bilo nas je približno 150. Resnici na ljubo smo pričakovali, da bo nekoliko več starejših roverjev in popotnic, toda tudi tako je bilo na Tabru kar precej živahno. Obljubo je imelo 55 članic in članov. Naj povemo, da je večina izmed teh prestopila iz mlajše veje k izvidnikom in vodnicam. Bilo pa je tudi nekaj pravih pristopov. Zaradi slabega vremena so tudi obljube potekale v cerkvi. Kraji so bili tako zastopani: Sv. Ivan (6 vodnic), Mačkolje (7 vodnic), Mavhinje (5 izvidnikov), Prosek (8 vodnic), Repentabor (5 vodnic), Sv. Križ (2 vodnici), Opčine (1 vodnica in 4 izvidniki), Sv. Jakob (4 vodnice in 1 izvidnik), Nabrežina (10 vodnic) in Kontovel (2 izvidnika).

Popoldanski program se je nadaljeval v srenjski hiši pri cerkvi, kjer so si lahko naši skavti in skavtinje ogledali dva filma Marjana Jevnikarja. Prvi nam je pokazal vzpon na Montaž, drugi pa Egipt. Po filmih je bil sklican veliki zbor in začel je taborni ogenj, brez ognja seveda. Zapeli smo nekaj pesmi, pokazali nekaj skečev in se ne-

koliko razveselili. Zelo smo bili veseli, da so se jurjevanja udeležili tudi nekateri starejši člani naše organizacije, ki so tako pokazali, da so še nanjo navezani in tudi da organizacija kdaj, ob potrebi, lahko nanje računa.

M. T.

—o—

V NEDELJO, OB 16. URI, POIMENOVANJE SOLE V SALEŽU PO LOJZETU KOKORAVCU - GORAZDU

Program:

1. Nastop otroškega vrtca in osnovne šole »Jože Srebrnič« iz Gabrovca;
2. Pozdravni nagovor, odkritje spomenika in blagoslov ter polaganje vencev na vaški spomenik padlim in na spomenik padlemu partizanskemu učitelju Lojzetu Kokoravcu - Gorazdu v Samatorci;
3. Nastop osnovne šole »Anton Sibelja - Stjenka« iz Komna;
4. Pozdravni nagovor župana Josipa Guština;
5. Pozdravni nagovor didaktičnega ravnatelja Stanka Skrinjarja;
6. Nastop osnovne šole »1. maj 1945« iz Zgonika;
7. Nastop italijanske osnovne šole iz Zgonika;
8. Nastop moškega in mešanega pevskega zbora »Rdeča zvezda« iz Saleža;
9. Slavnostni govor;
10. Nastop osnovne šole iz Saleža;
11. Nastop moškega pevskega zbora iz Komna;
12. Skupni nastop zborov iz Komna in Saleža.

V prostorih osnovne šole v Saležu bo na ogled razstava ročnih del.

V prostorih PD Rdeča zvezda bo odprta razstava slikarskega ex tempore na temo NOB.

Po končani slovesnosti se bo praznik nadaljeval na dvorišču domače gostilne z ansamblom »Pomlad«. Delovali bodo kioski z jedačo in pijačo.

Kaj prinaša novi »Most«

Izšla je nova dvojna številka revije »Most« in sicer 55/56. Revija je kot vedno dvojezična, slovensko-italijanska, en prispevek pa je objavljen v slovenskem in nemškem jeziku.

Omeniti je tudi, da je izšla ta številka v pravem revialnem formatu, ki je manjši od prejšnjega. To jo napravi po videzu prikupnejšo, k čemur prispeva tudi čedna oprema. Uredniški odbor še vedno sestavljajo Stanko Janežič, Aleš Lokar kot glavni urednik, Boris Podreka, Mara Polđini - Debeljuh in Vladimir Vremec kot odgovorni urednik.

Na prvem mestu je objavljen esej »Prvega septembra tisočdevetstodevetintridesetega«, ki nosi podpis Illyricus. Avtor komentira štirideseto obletnico začetka prve svetovne vojne, vendar v tako zamotanem slogu, delno tudi zaradi ponekod narobe postavljenih očil, da mu je težko slediti. Marsikje je morda tudi hote nekoliko dvoumen. Illyricus piše med drugim: »Zopet se nam postavlja v bistvu, danes kot vedno, problem o tem, kakšna naj bo kultura; kultura, ki naj bo pristen izraz problemov, ki tarejo ljudi, in ki naj odseva človekov resničen položaj, in to vseh ljudi. Tistih ljudi, ki so spomladi petinštiridesetega stopili v zgodovino z »neurejenim« vpadom in brez spoštovanja do nje, ter zasedli svete palače, ne da bi si obrisali blato s čevljev. Dobro se zavedamo — nadaljuje Illyricus — vesoljnih razsežnosti problemov, prav tako nam je znan obseg protislovij kakor tudi sporov. Naučili smo se tudi, da je človeška usoda neizbrisno zaznamovana s proti-

slovji. Vendar je pomembno, da se znamo soočiti s protislovji in spori in da gledamo nanje za tisto, kar so, kljub trpkosti polemike in boja idej. Samo tako bomo dospeli do resničnega jedra vprašanj. Kultura ne sme biti dvoumenno meso, ki zakrakuje in skriva trdno resničnost jedra. Skratka, ne sme postati prevara in mistifikacija«.

Gino Brazzoduro objavlja esej »Prebiranje Kocbeka«. Spremlja ga uredniška pripomba, ki pravi: »Esej je nastal na pobudo uredništva, ki je želelo počastiti Edvarda Kocbeka ob njegovi petinšestdesetletnici z razmišljanjem italijanskega avtorja ob izdaji Tovarišije in izbora pesmi v italijanščini«. Brazzodurovo razmišljanje je zanimivo, tako npr. o Kocbekovi viziji sveta in o njegovem modelu družbene ureditve na straneh 24 in 26. Avtor posveča nekaj strani tudi Kocbekovim pesmim, kolikor jih pozna po prevodih v italijanščino. Isti avtor objavlja v reviji tudi precej svojih pesmi v italijanskem izvorniku in v slovenskem prevodu. Prevedel jih je Aleš Lokar.

Taras Kermauner je zastopan v tej številki revije z dolgim kritičnim esejem o pesniku Balantiču, ki je, kot znano, padel pri domobrancih. »Branje poezije — Balantičeve — je pojedina«, piše Kermauner. »Vendar taka, v kateri nas zadnje je resnica: groza smrti. Božja usta so preognjena, da se ne bi v njih raztopili kot sanje. Poezija je plapolanje teh sanj«. Sledi še odlomek iz daljšega teksta Leva Detela »Pisateljeva mala apokalipsa« v njegovem značilnem slogu. Na koncu najdemo zapiske, povečini Brazzadurove.

OPENSKI CERKVENI PEVSKI ZBOR V LOGU PRI VIPAVI

V nedeljo, 11. maja popoldne, je bil v Marijini cerkvi v Logu pri Vipavi III. Primorski festival cerkvene pesmi. Posvečen je bil 100-letnici rojstva skladatelja Stanka Premrla. Nastopilo je 18 zborov, med temi, iz zamejstva, cerkveni pevski zbor z Opčin pod vodstvom Janka Bana.

Že pred nastopom je bila lepa božjepotna cerkev polna ljudi. Festiva! so začeli združeni zbori, ki so pred oltarjem zapeli dve Premrlovi pesmi. Vodil jih je dirigent Jože Trošt iz Ljubljane ob spremljavi orgel. Sledila je nato revija posameznih zborov, ki so v prezbitteriju brez spremljave zapeli po dve pesmi, od katerih je vsaj ena morala biti biti Premrlova.

Stranke se pripravljajo na volitve

V nedeljo 8. in ponedeljek 9. junija bodo v številnih občinah na Goriškem volitve za obnovo občinskih svetov; med temi so tudi vse tri slovenske občine, kjer se bosta kot vedno doslej predstavili samo slovenski listi in sicer Slovenska skupnost ter Občinska enotnost. V trenutku, ko pišemo, nam niso še znane kandidatne liste vseh občin, zato bomo seznam teh objavili v prihodnji številki; prav tako niso še dokončno znane liste v drugih občinah, ker se nekatere stranke še do zadnjega dne ubadajo s sestavljanjem list. Med večjimi občinami so letos na Goriškem važne volitve predvsem v Krmini in Gradišču, največja pozornost pa velja za občino Gorico, kjer bodo volivci poklicani,

RAZSTAVA BELIH VIN IZ NAŠE DEŽELE

V razstavnih prostorih Espomega bodo konec maja otvorili razstavo »Bianco e bianco«, to je razstavo, na kateri bodo predstavili najboljše vina iz naše dežele in pa tehnologijo, ki zanima predvsem vinogradnike, ki se bavijo z ustekleničenjem in prodajo vin. Gre za specifično razstavo, kar je še posebej zanimivo, saj se vsi operaterji in tudi obiskovalci raje odločajo za ogled razstav in sejmov z enega samega področja, čeprav je treba reči, da je za letošnji Espomego bilo veliko zanimanje in tudi uspeh sejma je bil dober, še zlasti zaradi stikov s publiko in visoko kvalificiranih srečanj med gospodarstveniki iz Italije, Avstrije, Jugoslavije in Madžarske. Kot rečeno, sedaj pripravljajo razstavo belih vin, ki bo od 30. maja do 8. junija; glavni cilj te manifestacije je privabiti v Gorico trgovske operaterje iz drugih italijanskih mest in drugih držav in tudi tokrat bodo na programu izredno pomembna srečanja in debate ter ogledi raznih enotek po Goriškem. Goriški proizvajalci si nadejajo, da bi tu pri nas prišlo do nekake prodajne horze za vina naše dežele, kar bi vsekakor še bolj povzdignilo kakovost in ugled vin izven meja goriškega področja. Naj ob tem povemo, da je razstavna dejavnost v Gorici zabeležila v zadnjih letih velik uspeh in da bodo razstavne prostore v okviru Espomega celo razširili in povečali; tako računajo na izgradnjo še četrtega paviljona, večjega od sedanjih in ki bo tako urejen, da bodo v njem možne tudi večje prireditve; zgradili bodo tudi napravo za ledeno kotalkališče, kar bo za vse prijetna novost.

da prvič izvolijo tudi predstavnike v rajonske konzulte in — kot je razumljivo — v občinski svet.

Tu pa so se že pojavile nekatere novosti. Do danes nam ni znano, da bi se poleg običajnih strank predstavile še katere nove politične grupacije; precej se je govorilo o možnosti, da bi tudi v Gorici nekateri predstavili meščansko listo, a vse zgleđa, da se poskus ni posrečil; mogoče bi prisotnost take liste povzročila nekaj prahu ali pa celo večje posledice, kar bi za naše mesto ne bilo prav nič pozitivno. Poskusi razcepjenja in ohromitve goriške pokrajinske enotnosti so sicer znani, a formalen nastop goriških »melonarjev« bi vsekakor še pospešil razbitje političnega okvira, še posebno če bi se za to listo skrivali, kar je zelo verjetno, njihovi tržaški kolegi.

Največja novost do sedaj pa prav gotovo prihaja iz vrst Krščanske demokracije, ki že vsa povojna leta vodi goriško občinsko upravo. Ta stranka je določila, da predstavi veliko število novih kandidatov in da zamenja tudi naj-

višjo osebo, to je župana. Dosedanji župan De Simone ne bo več na listi kandidatov KD, na njegovo mesto je stranka postavila predsednika Zveze trgovcev, dr. Antonia Scarana, ki je svoj čas že bil občinski odbornik, a zadnjih petnajst let se ni neposredno udeleževal v politiki. Pasquale De Simone tako zapušča občinsko upravo po dolgoletnem političnem delu in osemletnem županovanju; vsi ostali člani odbora, ki so bili izvoljeni na listi relativne večine, pa so bili potrjeni. Kar se tiče kandidatur, je ta zamenjava vsekakor zaznavna; kakšna bo bodoča politika goriške občine in kateri odbor jo bo vodil, pa bodo pokazale bližnje volitve.

—o—

S TRŽAŠKEGA

PRISRČNA VOŠČILA

Igor Tuta in žena Alenka roj. Rebula sta dobila hčerke, ki sta ji dala ime Jasna. Staršema in starim staršem naše prisrčne čestitke, mali Jasni pa želimo dolgo in srečno življenje, zlasti pa še, da bi se razvila v lepo, brihtno in plemenito slovensko dekle.

Uredništvo in uprava NL

Občni zbor Združenja za zaščito Štandreža

V domu »Andrej Budal« je bil 29. aprila tretji redni občni zbor Združenja za zaščito zemlje, etnične in socialno-gospodarske strukture Štandreža. Združenje je nastalo 11. januarja 1978 in je v tem obdobju opravilo važno vlogo ohranjanja in obrambe štandreškega kmetijstva. K Združenju so pristopili obdelovalci ter lastniki zemlje, njegovi člani pa so še štandreško Kmečko društvo, prosvetni društvi »Štandrež« in »Župančič«, športni društvi »Juventina« in »Velox«, štandreška rajonska konzulta in predstavniki obrtnikov in trgovcev. Med glavnimi nameni tega Združenja je treba omeniti združevanje obdelovalcev in lastnikov zemlje, predstavnikov društev in organizacij, ki delujejo v tej vasi; zaščito štandreške zemlje in v prvi vrsti obdelovalnih površin; ohranitev in razvoj socialno-gospodarske strukture slovenske štandreške skupnosti; nuditi in posredovati članom tehnično pomoč, predvsem na kmetijskem področju; delovanje za aktivno prisotnost v okviru splošnega gospodarskega in socialnega razvoja Goriške; nuditi in skrbeti za

spodbujanje in razvoj vsakršne dejavnosti splošne koristi. To so v glavnem cilji, ki jih to združenje zasleduje od svoje ustanovitve; pregled delovanja in smernice za bodočnost so bile teme zadnjega občnega zbora

Uvodno poročilo je podal dosedanji predsednik Viljem Zavadlav, ki se je zaustavil ob prizadevanjih štandreškega Združenja za ohranitev slovenske podobe vasi in utrditev gospodarske strukture zlasti na kmetijskem področju, ki je najbolj postavljeno pogostim in obširnim razlastitvam. Govoril je o doseženih rezultatih in posebej o tem, da je z ustanovitvijo Združenja štandreška skupnost postala aktivnejša. Tajniško poročilo je podal Damjan Paulin: omenil je stike, ki jih je Združenje imelo s krajevnimi upravami, ki so tako ali drugače zainteresirane in odgovorne za realizacijo določenih infrastruktur na področju Štandreža in ki močno ogrožajo vaško skupnost. Združenje je poslalo občinski upravi tudi vrsto ugovorov ob reviziji splošnega regulacijskega načrta mesta Gorice. Zoperstavili so se morebitni naselitvi novih industrijskih obratov v Štandrežu, ki bi ogrožali varstvo narave in okolja, obenem pa zahtevajo, da bi domači obrtniki dobili primerna področja za razvijanje svoje dejavnosti v okviru industrijske cone v Štandrežu.

Pred izvolitvijo novega odbora so člani Združenja izrekli nekaj pripomb glede konference o kmetijstvu, ki jo pripravlja goriška občina in ki je bila na programu že pred časom; kritično so se izrekli tudi o upravljanju goriškega sklada, iz katerega so nekaj sredstev namenili tudi za štandreško kmetijstvo. Novi odbor, ki so ga izvolili ob zaključku občnega zbora, je takole sestavljen: Dušan Brajnik, Kazimir Brajnik, Herman Brankovič, Rudi Budal, Diego Marvin, Maks Nanut, Damjan Paulin, Danilo Paulin, Stano Paulin, Walter Reščič, Franjo Srebotnjak, Miloš Tabaj, Rudi Zavadlav, Rajmond Zavadlav, Viljein Zavadlav in Jožef Žorž.

Aprila več prometa na mejnih prehodih

Promet na mejnih prehodih na Goriškem je bil v aprilu večji kot v prejšnjem mesecu: mejo je prekoračilo 799.371 oseb, kar je približno 60 tisoč več kot v marcu; vendar ta porast velja samo za prehode s prepustnicami, medtem ko je s potnim listom prekoračilo mejo okrog 5 tisoč oseb manj. Med temi je bilo 256.512 prehodov (105.933 italijanskih in 15 tisoč 582 tujih državljanov), s prepustnico pa je prestopilo mejne prehode 542.856 državljanov (241.245 Italijanov, 301.611 Jugoslovanov)

Kot je bilo domenjano med obmejnimi organi, je prišlo 6. maja do prve vožnje avtobusa med Gorico in Novo Gorico skozi novi mejni prehod v Gabrijelovi ulici. Avtobusni postaja

ji sta pred železniško postajo v Gorici in postajo Avtoprometa v Novi Gorici; avtobusi vozijo trikrat dnevno in sicer izpred avtobusne postaje v Novi Gorici ob 9. uri, 15.30 in 16.30; izpred železniške postaje pa ob 12., 17. in 18.30. V prvih dneh ni bilo dosti potnikov, saj ni bilo skoraj nikomur znano, da vozijo avtobusi med obema mestoma; vsekakor se lahko poslužijo te ugodnosti samo imenitniki prepustnic, ker je za sedaj ta mejni prehod usposobljen samo za prehode s prepustnicami. Mogoče bodo dosegli sporazum in pre kategorizacijo tega edinega mejnega prehoda, ki bo ostal prehod samo za pešce, ampak tudi za imetnike potnih listov. Krajevne oblasti si prizadevajo, da bi do tega čimprej prišlo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Četrta številka »Mladike«

Zadnja, aprilaska številka »Mladike« objavlja na uvodnem mestu članek Franca Rodeta »V ozračju veselja in upanja«. V njem poudarja poslanstvo veselja in upanja, ki ga posreduje ljudem krščanstvo. Brez tega poslanstva so ljudje turobni in žalostni. »Poglejmo sodobno mladino — piše Rode —, kako se použiva, kako izgoreva, kako se obupno oklepa življenja. Največkrat dela to iz obupa (iz občutka praznote, ki v njem živi). S tem pa priča tudi o nemiru človekovega srca, ki se ne more zadovoljiti s končnimi obzorji. S tem protestira proti smrti kot najbolj škandaloznemu nesmislu.

Mladika prinaša tudi spominska članka o rajnem ljubljanskem nadškofu Jožefu Pogačniku in o Frančku Križniku, ki se je nedavno skupaj z nekim bogoslovcem smrtno ponesrečil v Münchenu. Tudi v Trstu je bil zelo znan in cenjen. Zora Tavčar je objavila v tej številki pristrčno in duhovito literarno kramljanje »Koliko je Bogov?«. V lahkotnem pripovedovanju se zna dotakniti tudi velikih stvari in jih mimogrede žarko osvetliti. Vendar pa bi njeno prozo težko označili za novelo, glede na to, da jo je uredništvo uvrstilo pod zaglavje »Novela«. Nadaljuje se dnevnik Lada Piščanca »V zelenih daljavah božje bodočnosti«, ki pa se bliža koncu. Razkril nam je izredno osebnost predvojne in medvojne Primorske, ki bi bila gotovo veliko dala našemu primorskemu ljudstvu, če bi ji bilo dano živeti. Bruna Pertot piše o »kraljici dreves, miroljubni oljki«. Majda Košuta je prispevala lirično prozo »Ples pomladnega vetra«, nekako pesem v nevezani besedi o dekliskem hrepenenju po ljubezni. Milena Merlak objavlja pesmi »Velikonočni pozdrav« in »Oljčna vejica večne pomladi«, Vladimir Kos pa je zastopan s pesmima »Pesem, ki vriska. In pesem, ki prosi« in »Tudi na Daljnem vzhodu je Jezus vstal!«.

Vojko Arko je napisal zanimiv članek o poklicnem gorskem vodniku v južnoameriških Kordiljerah in sicer v mestecu San Carlos de Bari-

loche, Petru Struklju, ki se je rodil leta 1910 v Šempasu na Goriškem. Svoj poklic opravlja še zdaj. Članek krasi tudi njegova fotografija. »Čeprav so ga zadnja leta omejila v gorniški aktivnosti, se vendar rad odzove kakemu staremu klientu in se poda za krajši čas na poznana gorška pota«, je rečeno v članku. Martin Jevnikar ocenjuje dve novi knjigi, Maks Šah je prispeval oceno nove knjige v italijanščini o pravni ure-

ditvi šolskih ustanov v Trstu in Gorici v preteklosti; napisal jo je Daniele Bonamore in v njej se obširno ukvarja tudi s slovenskim šolstvom. Zanimivo je — piše Maks Šah — da se je moral takega dela lotiti Italijan, vendar pa bo delo služilo slovenskim zgodovinarjem, ki se posvečajo preučevanju šolstva, in tudi javnim delavcem, ki bodo v obširni in kritični študiji našli vrsto pravnih osnov za reševanje šolskih vprašanj.

Nepodpisan je komentar »Upadanje nagone samoohranitve«. Revija objavlja tudi aktualne kulturne in druge novice, pisma, ki pa so žal po večini nepodpisana, nekaj krajših člankov, Čuka na Obelisku in nadaljnje štiri strani Merkjivega etimološkega slovarja slovenskih priimkov z zahodne meje slovenskega ozemlja.

Velikonočna številka »Pastirčka«

Izšla je sedma, velikonočna številka mladinskega mesečnika »Pastirček«, z nekoliko zamude glede na Veliko noč. Ob tej priložnosti naj omenimo, da bi bilo boljše, da bi slovenski mesečniki izdajali svoje praznične številke za Božič in Veliko noč en mesec prej, glede na to, da izhajajo za praznike redno z zamudo. To sicer ni nobena nesreča, svet se ne bo zaradi tega podrl, kot se reče, vendar bi se lahko bralci bolje pripravili na praznike, če bi dobili praznično številko pravočasno v roke, in ta bi dosegla svoj namen. Ozirati bi se bilo treba na verjetni datum, ko bo številka prispela bralcem v roke, ne pa na datum, ko rokopisi zapustijo uredniške prostore in se znajdejo v tiskarni. Do izida mesečnika potem redno poteče mesec dni. Zakasnele velikonočne članke in pesmi pa le malokdo bere, medtem ko bi jih za praznike mnogi z veseljem prebrali in se praznično navdihnili ob njih. Togost v pojmovanju koledarja pa povzroči, da skoro vsi slovenski mesečniki, pa tudi tedniki vsako leto zamudijo praznike.

Tako se je zgodilo, da tudi ta »velikonočna« številka »Pastirčka« prinaša na prvi strani voščilo za Veliko noč z lepim velikonočnim motivom. Tončka Curk je prispevala pristrčno velikonočno pripovedno idilo »Nenavadna aleluja«, Bruna Pertot pa barvito, vedro pesem »Velikonočna risan-

ka«, ki se odlikuje po izvornosti. Lep članek »Cvet na nedelja na Slovenskem« je podpisan samo z začetnicama S. B.

Felicita Vodopivec je priredila za objavo v »Pastirčku« zgodbo iz narave »Kako je krap utopil orla«. Zora Piščanc nadaljuje svojo mladinsko povest iz najstarejše slovenske zgodovine »Nad Karantanijo je zasijala luč«, ki zaradi svoje razgibane vsebine gotovo ugaja mladim bralcem. Zelo lepo in po vsebini resnično izvorno pesem »Sestrice« je prispevala Ljubka Šorli. Močno se razlikuje od običajnih sladkobnih mladinskih pesmic. Avtor ali avtorica, ki se je skrila pod začetnici L. P., objavlja igrice v enem dejanju »Junaki iz praljič na obisku v šoli«. Igrica je zelo primerna za prizorčke oziroma nastope v šolah in na šolskih prireditvah. Kot vemo, vedno primanjkuje takih igrice.

Zadnji del številke napolnjujejo rubrika »Janina pošta« z dopisi malih bralcev, pesem z notami »Pomlad prihaja«, ki jo je zložila Ljubka Šorli, uglasbil pa Andrej Bratuž, in rubrika »Pastirčkovo razvedrilo«.

To vsebino dopolnjujejo še razni krajši prispevki kot npr. »Dogodek na cesti« na katehetskimi strani, rubrika »Rišemo, pišemo, učimo se s Pastirčkom«, rubrika »Stare molitvice«, Vugova pe-

(Dalje na 8. strani)

Sacrum Imperum Romanum

JOŠKO ŠAVLI

Nationis Germanicae?

II.

Znano je namreč, da v obdobju razsvetljenstva in do začetkov prejšnjega stoletja ali še čez sami nemški filozofi in pisci pišejo francosko (npr. Leibnitz) in šele Fichte zakliče Nemcem, naj ne zanamarijo nemščine.

Ker je bil politični, zgodovinski in pravni značaj Svetega Rimskega cesarstva, kateremu smo pripadli tudi Slovenci, povsem nekaj drugega od nemške narodnosti in ker se iz tega napačnega pristavka izvaja še bolj napačne sklepe o usuznjenosti Slovencev nemštvu, je nujno potrebna kritična osvetlitev nastanka in razvoja cesarstva.

Njegov začetek sega, kot omenjeno, v leto 800, ko je papež Leon III. izročil krono Zahodnorimskega cesarstva (če je ta razlaga povsem točna), katerega so leta 476 uničili Heruli, frankovskemu kralju Karlu Velikemu. Le temu je leta 814 sledil Ludvik Pobožni. Leta 843 se Frankovsko kraljestvo razdeli na tri Ludvikove sinove: Karel II. Plešasti dobi Kraljestvo zahodnih Frankov (začetek današnje Fran-

cije); Lotar dobi Kraljestvo osrednjih Frankov z najpomembnejšim ozemljem Italijo, kar pa ne pomeni zametka italijanske države; Ludvik nemški pa dobi Kraljestvo vzhodnih Frankov, ki je sicer zasnova Nemčije (težko bi bilo reči nemške države, ker pomeni nekako skupnost kneževin, vojvodin, kraljevstev ter samostojnih mest), iz katere se bo šele po stoletjih oblikoval enoten nemški jezik ter na njega podlagi nemška zavest.

Za Ludvikom Pobožnim nosi cesarsko krono sin Lotar, kralj osrednjih Frankov. Po njem pa prehaja ta krona po sorodstvenih zvezah na razne naslednike Karla Velikega (Karolingi). Krona ne predstavlja neke politične oblasti. Njen značaj ni svetni, temveč verski, krščanski. Knezi, kralji, vojvode in mesta, ki spadajo pod to cesarsko krono, so povezani v skupno obrambo krščanstva, v povezanosti s Cerkvijo. Pravo Rimsko cesarstvo svetega značaja pa je Bizantinska država. Za razliko od nje in zato, da poudari svojo drugačno, nesvetno vsebino, ima cesarstvo na Zahodu oznako »sveto«.

Cesarska krona ostane pri rodu Karolingov do leta 887. Za njimi jo nosi več pomembnih osebnosti iz raznih rodbin, med temi tudi Arnulf, vojvoda koroški (896 - 899). Za daljše obdobje se kasneje

nahaja pri rodbini Saških (962 - 1024), nato pri frankovskih Salijcih (1027 - 1125), zatem pri švabskih Staufovcih (1138 - 1250), potem pri Habsburžanih (1273 - 1308), pri Luxemburžanih (1308 - 1437) in zatem spet pri Habsburžanih (1438 - 1806), ko cesarstvo na Napoleonov pritisk dokončno preneha.

Cesarska oblast, ki je spočetka le v simbolični povezanosti krščanskih dežel, se kasneje ustrijuje tudi na svetnem področju, ko postane nosilec cesarske krone za stalno kralj vzhodnofrankovski (nemški) ter osrednjefrankovski (italijanski). Za časa Otona I. Velikega iz rodu Saških, nemškega kralja in od 962 dalje cesarja, ni več prave razlike med duhovno oblastjo oz. častjo, ki izhaja iz cesarskega naslova, ter svetno oblastjo, ki jo daje kraljevska krona. Odslej se začne nenehno trenje med papeži, ki vztrajajo na zgolj duhovni časti cesarske krone, pod katero so v skupno krščansko obrambo združene vse evropske dežele — poglavar krščanstva pa je papež — ter cesarji, ki hočejo, tudi po bizantinskem zgledu, gospodovati nad deželami in nad Cerkvijo. Cesar Henrik IV. Salijec (od 1054 dalje) celo odstavi papeža Gregorija VII. in ta izreče nad njim izobčenje. In ker se proti cesarju obrnejo tudi mogočni volilni knezi, je slednji prisiljen pohiteti k papežu v Canossi, in si od njega s pokoro izprositi odpust od izobčenja. Od tistega papeža, ki ga je bil poprej odstavil.

S tem je znova poudarjen duhovni značaj Svetega Rimskega cesarstva, to je njegova obramba krščanstva v povezavi s Cerkvijo. Vendar pa se francoski kralji od tedaj naprej, ko se cesarska krona ustali pri vzhodnofrankovskih rodbinah, čutijo

Reševanje zanimivih jezikovnih ugank

Zgodovinarji preteklega stoletja so pisali svoja dela skoro samo na osnovi dokumentov in arheoloških najdb, le malo so upoštevali pri svoji dokumentaciji o posameznih zgodovinskih dobah tudi jezikovne, narodopisne, gospodarske, socialne in druge dokaze, ali pa sploh ne, saj jim niso pripisovali skoro nobenega pomena. Pa tudi zato, ker so bile raziskave na teh področjih še komaj na začetku in se njihovega pomena za zgodovino sploh ni nihče zavedal. Do novih spoznanj v tem pogledu so prišli zgodovinarji šele v sredini tega stoletja, posebno v Franciji in to zlasti v času okrog druge svetovne vojne. Ta nova spoznanja pa še niso povsod prodrla, zlasti ne v slovensko zgodovinopisje. Rezultati, do katerih prihajajo raziskovalci na omenjenih področjih, so namreč pogosto v nasprotju z ustaljeno predstavo o slovenski zgodovini, in ker se je težko odreči ustaljenim predstavam, se zgodovinarji rajši ne ozirajo na nova odkritja.

Vendar pa te vede lahko veliko doprinesejo k novemu pojmovanju zgodovine in predvsem k reševanju raznih zgodovinskih ugank, obenem pa zastavljajo še nove zgodovinske uganke. To seveda ne velja samo za slovensko zgodovino, ampak tudi za zgodovino drugih narodov. Kar zadeva jezikoslovje, smo danes že v stanju, da lahko razrešimo nekatere uganke, npr. kar zadeva imena raznih mest. Danes npr. ni mogoče več

dvomiti, da je ime hrvaške prestolnice Zagreb v zvezi z besedo pogreb oziroma grob. Zagreb dobesedno pomeni, gledano z jezikoslovnega stališča, »pri grobu« ali »h grobu«, počem se da sklepati, da je morala biti prvotno tam neka večja cerkev, v kateri je bil pokopan nekdo, ki ga je ljudstvo častilo kot svetnika ali velikega priprošnjika pri Bogu in so zato romali na njegov grob. To se tudi sklada z raznimi legendami in zgodovinskimi izročili.

Ime slovenske prestolnice Ljubljana seveda nima nič skupnega z besedo »ljubljen«, kot to razlagajo razni pesniki in drugi romantiki. Zlog »Ljub« ali »Lub« (brez črke j, ki jo je vrnil pravopis, ki je danes v veljavi), izhaja po vsej verjetnosti iz germansko-slovske besede »lov«, »luv« ali »lub«, ki pomeni »nizek«, »nižinski«. Beseda Ljubljana se torej nedvomno nanaša na lego tega mesta, namreč na njegovo nizko lego ob robu obširnega barja in sredi širokega nizko ležega polja. Zanimivo je, da prvotni slovenski naseljenci niso prevzeli nekdanjega imena mesta — Emona — ki je bilo keltskega izvora, kot so prevzeli ime Ptuja (Poetovio) in Celja (Celeia). Po tem bi lahko sklepali, da je bilo mesto, ko je prišlo Slovincem v roke, temeljito opustošeno in najbrž sploh ni imelo več prebivalstva. Nedvomno so ga opustošili Huni, ko so sredi 5. stoletja šli tam skozi v Italijo, za njimi pa še razni drugi narodi, npr. Langobardi, ko so se selili v Italijo. Prebivavci, kolikor jih je še ostalo — gotovo jih ni bilo veliko — so se verjetno poskrili pred barbari na barje in v gozdove. Tako so dali Slovenci ali drugi mestu novo ime, po njegovi glavni značilnosti, legi ob barju. Ta izvor imena Ljubljana potrjuje dejstvo, da se še več drugih krajev v Sloveniji in na tleh nekdanje Karantanije imenuje Ljubno ali v nemški obliki Leoben in vsi ležijo nizko, na močvirnih tleh. Zloga »lana« ali »ljana« pa izhaja najbrž iz besede »land« (zemlja), ki je germanskega izvora.

Tudi ime mesta Beograd ali Belgrad ne pride od besede »bel, beli«, kot bi kdo sklepal, zlasti glede na obliko »Beligrad« ali »Belgrad«. Zlog »beo« ali »bel« je namreč samo popačena oblika besede »vel«, ki je pomenila in pomeni še danes

»velik« oziroma »vele«. Ime Beograd je torej prvotno pomenilo »Veliki grad« oziroma »Velegrad«, t.j. Velika utrdba ali grad, glede na to, da je bil Beograd najbrž že v rimski dobi, prav gotovo pa že v začetku srednjega veka in nato ves srednji, pa tudi novi vek velika trdnjava in s tem tudi sorazmerno veliko mesto, že zaradi številne posadke, ki je bila vedno nastanjena v njem, prvotno najbrž rimska, nato bizantinska, potem srbska in madžarska in še pozneje turška. Že to je pogojevalo njegovo vlogo, važnost in velikost. Glas v pa se je spremenil s časom v glas b, kar je bil zelo pogost pojav tako v slovenskem kot tudi v srbskem in hrvaškem jeziku, pa tudi v drugih jezikih. Ime Beograd ima torej isti izvor kot Velehrad na Moravskem, ki je bil središče moravske države.

Po isti metodi modernega jezikoslovja se da seveda razložiti še marsikatero drugo dozdevno tako nerazumljivo krajevno ime, npr. Celovec, ki je prvotno pomenilo, kot se da rekonstruirati, Sveta ves, glede na to, da je bil to najbližji kraj cerkvenemu središču Karantanije, t.j. cerkvi pri Gospe Sveti. Za Gosposvetsko polje so tudi značilni priimki Svetina, kar lahko vsakdo ugotovi na pokopališčih, npr. pri stari cerkvi v sosesčini nekdanjega gradu, kjer je stal knežji kamen. Pa tudi Celovško oziroma Gosposvetsko polje se imenuje s svojim pristnim starim imenom Svatno, t.j. Svetno (Sveto) polje.

JUBILEJNI OBČNI ZBOR KMEČKE ZVEZE

V dvorani Prosvetnega doma na Opčinah bo v nedeljo, 18. t.m., ob 9. uri, jubilejni občni zbor Kmečke zveze na Tržaškem. Na dnevnem redu so poročila predsednika, tajnika in nadzornega odbora, podelitev spominskih priznanj, volitve novih organov zveze ter razno.

30-letnico obstoja bo Kmečka zveza počastila s praznikom, ki se bo začel v soboto, 17. t. m., ob 15. uri in se bo nadaljeval v nedeljo po občnem zboru.

Od antike do danes

(Nadaljevanje s 3. strani)

delov, kot jih je svoj čas uporabljala dozdevno boljša, fina, elitna družba, za ustvarjanje socialnih oziroma kulturnih razlik nasproti tako imenovanim preprostim slojem.

Iz teh razlogov je pričujoči izbor mnogo več kot pa samo srednješolsko berilo in bo pripomogel tudi mnogim našim univerzitetnim študentom, da si izoblikujejo sodobnejša gledanja na književno ustvarjanje kot na družben pojav in ne le kot ustvarjanje iz bolj ali manj romantičnega oziroma čustvenega zanosa.

vedno manj obvezane do cesarstva. Začnejo hoditi tudi v tem pogledu svoja pota. Na papežev poziv se francosko kraljestvo udeležuje križarskih vojn v obrambo krščanskega Vzhoda oz. Palestine po letu tisoč. Kasneje pa francoski kralj Filip Lepi (1268 - 1314) uveljavi popolno neodvisnost Francije nasproti cesarski kroni. In Francija se v cilju obrambe krščanstva, kot jo simbolizira cesarska krona, ne pridruži več vojnami proti Turkom.

Da je bil položaj Slovencev v tem cesarstvu t.j. Frankovskem kraljestvu in za njim Vzhodnofrankovskem povsem nekaj drugega kot »podjarmljenje«, ni nekaj novega. Takšno spoznanje izhaja že iz spisov slovenskih zgodovinarjev pred prvo svetovno vojno (Josip Gruden, Franc Kos) in po njej (Franc Grivec, Josip Mal). Josip Mal omenja v svojem delu »Kontinuiteta karantanske države« (Celje, 1949) naslednje:

To vesoljnost — mednarodni značaj cesarstva, op.p. — je želel poudariti slikar evangelistara celjskega Otona III. Rokopis je pisan in poslikan okoli leta tisoč v sloviti benediktinski opatiji Reichenau. Ena izmed dragocenih drobnih slik (miniatur) kaže v prisposodbi poklonstvo narodov pred cesarjem: polje Rima, Galije in Germanije je tudi Slavija — Slovenija (Slavinia) v podobi ženske s krono na glavi in s krogli podobnim predmetom v roki. (Prim.: omenba v spisu T. Hočevarja, Zahodno-vzhodna nacija, Most 35/36, Trst 1972).

in dalje:

Kot svobodni ljudje so Slovenci poselili alpske pokrajine, kot svobodne so jih Bavarci in Franki cenili in upoštevali ter se z njimi kot enaki z enakimi pogodili. Pustili so jim pravice, da so si volili svojega kneza. Slovenci so obdržali svojo staro upravno ureditev po desetkah, stotnjah in županijah. Posestva so merili s slovensko zemljiško mero... Enostransko presojanje posameznih delov obreda (pri ustoličevanju), ki da je tujega izvora, predvsem pa napačno osnovno načelo, da stopajo Slovenci v srednjeveško zgodovino kot narod brez prave politične organizacije, to je v svojih posledicah rodilo popolnoma neutemeljeno naziranje, češ da so Slovenci, takoj ko so v osmem stoletju stopili v stik z nemško (pravilno: frankovsko, op.p.) državo, izgubili še tisto politično samostojnost in neodvisnost, kolikor so jo sploh kdaj imeli, in da so si vrhu tega nakopali še osebno hlapčevsko podložnost. To zgrešeno naziranje temelji v modernem imperialističnem pojmovanju zaključene in izključno nacionalne države, ki skuša izenačiti in prililiti vse dele vladajočemu državnemu narodu in ki zato oblastno uravnava vse javno,, zasebno, družbeno, duhovno, socialno in gospodarsko življenje. (Iltm.)

Kot protiutež zgodovini dozdevne nemške nadoblasti nad Slovenci oziroma slovenske podložnosti Nemcem, se je poskušalo izvariti za srednji vek »slovensko« narodno ali kar državno-pravno zgodovino iz družbenega vzpona in političnega razmaha grofov Celjskih, češ da so bili izmed vseh velikih fevdalcev na Slovenskem edino oni našega rodu in po

vseh verjetnosti naj bi tudi govorili slovensko. Kot da bi ta okoliščina v srednjeveški latinski omiki imela sploh kakšen pomen ali da bi fevdalno družbo prevevala nacionalistična ali pa rasistična gledanja! Iz takšnih poskusov so izoblikovali po prvi vojni tudi »slovenski« grb — grb grofov Celjskih s tremi zlatimi zvezdami na plavem ozadju.

Takšna misel ali bolje zamisel vendarle odgovarja deloma resnici. Gledano na narod, družbo in državo z današnjimi merili bi bila lahko celo potrjena. Ne more pa biti veljavna za fevdalni čas, njegovega duha in za takratna politična pojmovanja. — Celjska fevdalna posest, če bi bila obstala, bi se zares lahko izoblikovala v neko Slovenijo, kot si jo danes predstavljamo, vendar pa šele po stoletjih, ko se je narodna zavest in pojmovanje naroda izoblikovalo na jezikovni podlagi. Z umorom zadnjega Celjana Ulrika II. (1456) je bilo konec celjske fevdalne politične moči. To pa spet ne more pomeniti, da smo bili Slovenci skozi ves srednji vek brez lastnega političnega prava. Dežele Notranje Avstrije so bile ne glede na njihovo jezikovno sestavo v političnem smislu naslednice Velike Karantanije in njenih krajin. Le-te so podedovali Habsburžani, mogočna celjska posest pa je bila sredi njih izdvojena.

(Dalje)

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOO 95 OOOO

»Novico ti naznam, Karolus«, je rekel župnik zadnje nedelje: »ni še docela gotovo, ali dela se na to, da bi se smela tvoja žena vrniti k tebi!« To je bila vesela novica, ki je Karolusu skoraj sapo vzela, zaglobil se je v čudna premišljevanja in se ni dotaknil jedi, ko je prišel iz cerkve domov. Tudi pozneje ni skoro nič jedel od samega razglabljanja, in ko ga je hotel Edevart vzeti s seboj na semenj, je odločno odkimal in odklonil. Rekel je, da se mu neče zabav, kaj takega da je samo za neoženjene ljudi. »Mar vzemi s seboj Ezro ali Teodorja!« Edevart je pripomnil, da sta tudi tadva oženjena, Karolus pa je rekel: »Že, oženjena sta res, a nimata križa na ramah!« Edevart ni razumel niti besede.

Seveda ni mogel tudi Ezre pregovoriti na semenj, njemu tega še omenil ni. Ezra je imel zdaj med raznimi žetvami polno dela na svojem barju, treba je bilo osušiti nov večji kos sveta, preden pride konj, da bo mogel z njim orati. Neskončna močvara je stala še zdaj z neskončnim delom pred njim.

Teodor je bil zadnji, katerega bi bil hotel vzeti Edevart s seboj na pot, a temu se ni mogel izogniti, prišel je sam in prosil, naj ga sprejme v ladjo, češ da mora nujno na semenj in razne reči nakupiti. Teodor je postopal po srenji in ni nič delal. Bil je siv in zanemarjen, kadar je izgubil gumb, je zataknil namesto njega treščino, bil pa je lepo obut, imel je škornje z rdečim robom in še danes se je bahal z lanskim deležem od lova na slanike, ko so on in drugi oteli zaliv. Vzdrževal je videz s praznim žepom, a zlatim prstanom na prstu. Ne brez daru, a malo moža.

Ah, ta zakonski parček, Teodor in Ragna, oba v zalivu rojena, oba iz revščine, oba lena, nepoštena in uboga, a ne praznoglava. Malo nadarjenosti in kratke pameti? Ne, po svoje sta bila urna in spretna. Ragna je bila prva v šoli, imela je naglo in varno roko pri izmikanju in umno je mešala sled za seboj, v to je porabljala vsakovrstne zmožnosti in umetnije. Koča jima je bila znotraj zanikarna, in vsako drugo leto je prišel otrok, in vendar ni kazalo, kakor da jima je čedalje huje, res, tudi onadva sta se umela smejeti in šaliti, in sploh se je Ragna s svojimi usločenimi usti smejala slaje od vsake druge. Nista živela v dobrih razmerah, nikakor ne, a tudi nista poznala boljšega, in zato so jima tekli dnevi in življenje prav dobro in brez praznih želja. Ni jima bilo najhuje.

»PASTIRČEK«

(Nadaljevanje s 6. strani)

smica »Ne maščuj se!«, stran »Prvi Pastirčkov dan« z napovedjo Pastirčkovega otroškega dneva, ki je bil 20. aprila popoldne v Doberdobi s petjem, igrami in glasbo, članek o počitnicah

Odlika »Pastirčka« je v tem, da ima mnogo dobrih prispevkov v prozi, zlasti pripovednih, pa tudi takih za razvedrilo. Stevilka je tudi lepo ilustrirana. Poseben čar pa dajejo tej številki tudi otroška pisma, npr. tisto pod naslovom »Vesel godek«.

Ko je bilo sklenjeno, da pojde Teodor z Edevartom na semenj, je hotela, bogme, tudi Ragna z njima. »Kaj boš pa oblekla?« je vprašal Teodor, njen mož, »ali pojdeš kar taka, kakršna si?« »Ne,« je rekla in se je morala vdati. O, toda bila sta oba enako lahkomišelnata, oba enako željna zabav, ali v čolnu ne bi imela prostora poleg ostalega tovora, in razen tega: kdo naj pazi na otroke? »Ampak s semnja ti prinesem blago za obleko,« je obljubil Edevart. »Da, če bo le res!« je rekla. »Potem bi mogla spet z drugimi ljudmi v cerkev hoditi.«

Uboga Ragna, dosti je prenašala v svojem siromaštvu. Oblačila bi se bila ob delavnikih v pražnjo obleko, da se je rodila v tako bogastvo. In nikar da bi jo, kakor zdaj, zavoljo njene izprijenosti vsi zaničevali, še sam župnik bi bil počaščen, kadar bi sedela v cerkvi in poslušala njegovo pridigo.

Edevart ni nikoli pozabil, da ji je nekoč v detinskih letih pomagal iskati po snegu svetlega gumba. Krona je bila na njem, lep, svetel gumb, zanjo dragocenost. Še vedno

ga je genilo, kadar jo je videl, predrznejši ni bil, pomiloval jo je. Imela je čudovito lepe roke, ker je bila lenoba in ni z njimi dosti delala. Kaj naj bi bila tudi storila, da bi bilo zaleglo? Beda se je zgrnila nad njo, polenila se je, ko je gledala, kako ji raste preko glave. Teodorja ni bilo sram reči svoji ženi: »Ko si bila že nocoj v Karolusovi kleti po krompir, bi ga bila vzela vsaj toliko, da bi ga imeli zadosti za teden dni.« In Ragna se ni sramovala, odgovoriti svojemu možu: »Da, mi vsi skupaj bi morali delati kaj boljšega, kakor delamo.«

Leto za letom hodijo na semenj, te zabave si ne dajo vzeti. Tu so mlade deklice v ogrtačih s svetlimi rutami na glavi, in tiste, ki mislijo da so iz boljše družine, poskušajo nekoliko plaho hoditi v klobuku. Henrik Sten se pripelje čisto sam s svojo jadernico, ta neugnanec, priveže svojo ledjo, si očisti čevlje in stopi na kopno. Eide Nikolaisen, kovač, izučen v Tromsoju, jo maha po nabrežju sem in tja in ima veržico pri uri iz las z zlato spono, hud pretepač je in udarjen na dekleta, temne polti kakor vsi kovači, znan po močnih rokah, s katerimi pri plesu rad vzdigne svojo plesalko v zrak. Vmes so tudi starejši in mirni ljudje, ženske, ki so trudoma nahranile masla in sira za prodaj, in moški, ki bi radi kupili čoln.

(dalje)

— Znaš, Mihec, jest sm ta cajt dosti premišlavau jn se bojim, de bo huda.

— Zakej be mogla bet huda? Kej ne videš, de se vsi strašno przadevajo za zagvišat mir? Govorijo samo od razorožitve, od prateljstva jn taku naprej.

— Sej glih zatu. Kadar diplomati tolko govoriyo od mirà je forte sumljivo. Jest videm tudi, de so po celem sveti vsi skregani jn de jemajo strašno dosti raket, aroplanov, tankov, koracat jn vse sorte. Jn ni prou neč gvišno, de sprože vojsko kašen norc, ke jeh nikjer ne manka.

— Ma kaku moreš reč, de so vsi skregani?

— Kej ti morem prou povedat? Denmo reč Izraelci jn Palestinci samo čakajo, kadaj be se sprimli; Somalci jn Etiopci se grdo gledajo zastran Ogadena; Eritrejci so pruti Etiopiji, zatu ke čejo bet sami zase; Kampučijci be se radi rešli Vietnamcev; u Južni Afriki se gido gledajo zastran rasne diskriminacije; Amerika jn Iran be se vre stoukli, če be bli bo! bliži; zastran ruske okupacije Afganistana se jajcajo u Ameriki

jn še u Evropi se med sabo pričkajo al bešli al ne na olimpiado u Moskvo. Tle pr nas jemamo križe sez rdečimi brigadami; u sredni jn južni Ameriki jemajo tudi zmira kašnega hudiča. Jest se prouzaprou čudem, de ni vre počla vojska po celem sveti.

— Lepu si vse našteu. Jn še si pozabu ano veliko reč, ke tudi ni lepa: tisto, ke se grdo gledajo Rusi jn Kitajci. Aden družmi očiti jo hegemonizem. Jn more bet ana strašno grda reč jn jest nanka ne znam, kej je. Znaš ti?

— Se zna, de znam. Tu je druga beseda za imperjalizem. Če ga delajo Rusi al Kitajci, ke so komunisti, je tu hegemonizem; če go pej delajo Amerikanci, je pej tu imperjalizem.

— Jn kašna razlika je?

— Ne, razlike ni nobene. Ma žalostno je tu, de se nanka komunisti med sabo ne morejo zastopet jn če jeh prime, tudi strelajo aden pruti družmi.

— Ma kej ni reku vre Karlo Marks, de »proletarci vseh dežel, združite se!« Jn kaku tu, de glih tisti, ke govoriyo u njegovem imenu se ne združajo?

— E, znaš, tu ni kar taku, zatu ke je komunistov več sort. So tisti kitajski, ke so drugačni od ruskeh, pole so Vietnamski, ke so bol podobni ruskem, ma njej sosedje Kampučijci so spet bol podobni kitajskem. Pole jemamo tle albanske, ke niso podobni ruskem, ne Kitajskem, jugoslovanski ke taku, pole jemamo še eurokomuniste, ke jeh je spet več sort, zatu ke taljanski jn francoski so drugačni jn spet drugačni od španskeh. Jn pole je še ana sorta, ke se malo al neč ne govori. Tu so tisti komunisti, ke jeh je komunistična oblast odžagala al pej zaprla jn ke so zdej u lagerjeh u Sibiriji al doma al pej u kapitalističnih državah. Tudi Dubček, ke je ostou doma, be spadav. sm. Jn taku videš, de proletarci vseh dežel bojo še čakali za se združet.

— Videm, videm.